

Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, 29/04/2010 - Η ηλεκτρονική προσβασιμότητα αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα

Του Γ. Κουρουπέτρογλου

Ελάχιστες είναι οι προσβάσιμες ιστοθέσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη.

Επι του συνόλου των ιστοθέσεων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε., μόνο ένα μικρό ποσοστό είναι προσβάσιμες στους χρήστες με αναπηρία και ευρύτερα στον πληθυσμό των ατόμων με δυσκολίες πρόσβασης. Παρά το γεγονός ότι η ηλεκτρονική προσβασιμότητα έχει τύποις αναγνωριστεί τα τελευταία χρόνια (σε πλήθος διεθνών συμβάσεων, διακηρύξεων και οδηγιών) ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

Επί του μείζονος σημασίας θέματος τα “πως” και τα “γιατί” περιεκτικά ξεδιπλώνει ο πλέον ειδικός. Πρόκειται για τον καθηγητή πληροφορικής στο πανεπιστήμιο Αθηνών Γιώργο Κουρουπέτρογλου, ψυχή και ιθύνοντα νου της πρότυπης Μονάδας Προσβασιμότητας του πανεπιστημίου, που τα τελευταία χρόνια έχει κάνει βήμα βήμα πράξη το προσβάσιμο εκπαιδευτικό περιβάλλον για τους φοιτητές με αναπηρία. Ακολουθεί το άρθρο του Γιώργου Κουρουπέτρογλου:

Το Διαδίκτυο και οι υπηρεσίες του έχουν σήμερα ενσωματωθεί σε μεγάλο βαθμό στην κοινωνία μας με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούνται όλο και πιο συχνά για να λαμβάνουμε πληροφορίες όλων των μορφών, να συμμετέχουμε στην εκπαίδευση και κατάρτιση αλλά και στη διασκέδαση, να ψάχνουμε για δουλειά αλλά και να έχουμε επιχειρήσεις ή εμπόριο, να συναλλασσόμαστε με το δημόσιο αλλά και με υπηρεσίες υγείας, ακόμη δε να επικοινωνούμε και να αναπτύσσουμε κοινωνικές σχέσεις.

Μερικές ομάδες συνανθρώπων μας όμως, όπως τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) και οι ηλικιωμένοι, πολύ συχνά δεν έχουν τη δυνατότητα να γεύονται τα αγαθά αυτά του διαδικτύου. Χρησιμοποιούμε τον όρο Ηλεκτρονική Προσβασιμότητα (e-Accessibility) όταν αναφερόμαστε στη σχεδίαση και στη διάθεση ιστοθέσεων (web sites) και υπηρεσιών του Διαδικτύου (ή ηλεκτρονικών υπηρεσιών) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα ΑμεΑ, καθώς επίσης και από άλλους (π.χ. από ηλικιωμένους) για τους οποίους τα τεχνικά χαρακτηριστικά (των ιστοθέσεων και των υπηρεσιών Διαδικτύου) μπορεί να παρουσιάζουν εμπόδια ως προς τη χρήση τους.

Τα βασικά στατιστικά στοιχεία που αφορούν την ηλεκτρονική προσβασιμότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) είναι τα εξής: 15% του συνολικού πληθυσμού είναι ΑμεΑ και έχουν δυσκολίες πρόσβασης σε ιστοθέσεις και υπηρεσίες του Διαδικτύου. 16% του πληθυσμού έχει ηλικία μεγαλύτερη των 65 ετών και σε πολλές περιπτώσεις έχει μειωμένες ικανότητες πρόσβασης σε ιστοθέσεις και υπηρεσίες του Διαδικτύου. Πολύ

μεγάλο ποσοστό (μεγαλύτερο από το 90% σύμφωνα με την τελευταία μέτρηση) των δημόσιων ιστοθέσεων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών δεν είναι προσβάσιμο.

Η σημαντικότητα της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα αναγνωρίζεται από την ανάπτυξη σχετικών πολιτικών. Συγκεκριμένα, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ (2007) αναφέρει ότι: όλα τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, υπηρεσίες, επικοινωνίες περιλαμβανομένων και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών που διατίθενται στο κοινό. Επίσης η ηλεκτρονική προσβασιμότητα αποτελεί έναν από τους θεμέλιους λίθους της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την Κοινωνία της Πληροφορίας (γνωστή και ως i2010) η οποία συνοδεύτηκε από συγκεκριμένες πολιτικές δράσεις. Από αυτές, ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η Υπουργική «Δήλωση της Ρίγας» το 2006 που έθεσε τις προτεραιότητες διατυπώνοντας δέσμευση για την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου, ότι μέχρι το 2010 όλες οι ιστοθέσεις των δημόσιων υπηρεσιών των κρατών μελών θα πρέπει να είναι προσβάσιμες από ΑμεΑ σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες τυποποίησης της Κοινοπραξίας του Παγκόσμιου Ιστού.

Κατά τη γνώμη μου, τρεις είναι οι κύριοι, και μάλιστα αλληλοεξαρτώμενοι, λόγοι που δεν έχουν επιτρέψει μέχρι σήμερα να έχουμε στην Ε.Ε. μεγάλο ποσοστό από προσβάσιμες ιστοθέσεις και ηλεκτρονικές υπηρεσίες, παρόλο που αναγνωρίζουμε ότι αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα:

Το κόστος: Οι μελέτες έχουν δείξει ότι για να καταστεί μια υπάρχουσα ιστοθέση προσβάσιμη μπορεί να χρειάζεται ως και 30% πρόσθετες δαπάνες του αρχικού κόστους της. Εάν όμως η προσβασιμότητα περιληφθεί ως παράμετρος στον αρχικό σχεδιασμό, δηλαδή πριν την υλοποίησή της, τότε το πρόσθετο κόστος είναι περίπου 2%. Είναι εντυπωσιακό επίσης και το εξής αποτέλεσμα μελέτης-σεναρίου: έστω ότι πραγματοποιήθηκαν 30% πρόσθετες δαπάνες για να γίνουν οι δημόσιες ιστοθέσεις προσβάσιμες, και έστω ότι μόνο το 10% των ΑμεΑ και των ηλικιωμένων θα χρησιμοποιήσει αυτές τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, και μάλιστα, μόνο δύο φορές το χρόνο, τότε, η ανάλυση κόστους/οφέλους δείχνει ότι, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, θα προκύψει κέρδος 250.000€ (στην περίπτωση που το 40% των ΑμεΑ και των ηλικιωμένων θα χρησιμοποιήσει τις ίδιες υπηρεσίες, αλλά τρεις φορές το χρόνο, τότε θα προκύψει κέρδος 3.372.000€).

Η τεχνολογική άγνοια: αν ρωτήσετε πτυχιούχους Πληροφορικής ή γενικότερα τεχνικούς ανάπτυξης ιστοσελίδων, θα διαπιστώσετε ότι δεν γνωρίζουν πως θα τις σχεδιάσουν και θα τις αναπτύξουν ώστε να είναι προσβάσιμες. Μεγάλο μερίδιο της ευθύνης αυτής έχουν και τα Πανεπιστήμια καθόσον δεν περιλαμβάνουν στα προγράμματα σπουδών θέματα ηλεκτρονικής προσβασιμότητας.

Η μη εφαρμογή των πολιτικών: Παρά την ύπαρξη γενικών πολιτικών για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, αυτές αναφέρονται κυρίως στις δημόσιες ιστοθέσεις και

υπηρεσίες και τα περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε. δεν διαθέτουν σχετικές ισχυρές νομοθετικές ρυθμίσεις, για παράδειγμα ανάλογες των Η.Π.Α. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, αφενός μεν οι τεχνικές προδιαγραφές της ανάπτυξης ιστοθέσεων πολλές φορές να μην περιλαμβάνουν όρους προσβασιμότητας, και αφετέρου, να μη δίνεται το δικαίωμα στους ενδιαφερόμενους ΑμεΑ να ασκήσουν τα δικαιώματά τους δικαστικά.